

Hiểm Họa từ Virus Zika

Trẻ sơ sinh bị teo đầu do Virus Zika lây từ máu của người mẹ

Đây quả là Tin Khủng Khiếp cho nhân loại. 1 trong 4 người tại Puerto Rico hiện nay đã bị nhiễm Virus Zika đến cuối năm 2016 này. Virus Zika do loại muỗi vẫn cái tên là Aedes Aegypti chích hút máu và truyền qua cơ thể người khác bằng cách chích ròi

lây lan Virus Zika.

Khi một người phụ nữ bị vết chích của muỗi vẫn cái Aedes Aegypti chích và truyền Virus Zika vào máu; Virus Zika mai phục và sinh sôi trong máu và cơ thể của người phụ nữ đó. Đến lúc người phụ nữ đó có thai thì Virus Zika sẽ ăn hết các tế bào não làm cho não bị teo lại và hộp sọ méo mó bị sụp xuống hai bên khiến đỉnh đầu hơi nhô lên và khi đưa bé sinh ra trông cái đầu như hình Kim Tự Tháp.

Muỗi vẫn cái Aedes Aegypti chích và truyền Virus Zika vào máu

Tuy nhiên điều đáng sợ là Virus Zika không chỉ truyền qua loại muỗi vẫn Aedes Aegypti; mà truyền qua đường sinh dục khi nam nữ giao hợp với nhau. Người mẹ mang mầm bệnh của Virus Zika sẽ truyền qua máu làm cho thai nhi trong bụng bị phát triển thiếu mất phần não và hộp sọ; và người mẹ đó cũng sẽ lây lan qua đường tình dục khi gần gũi chống hay người tình.

Ngược lại, một người đàn ông bị muỗi vẫn chích truyền Virus Zika vào cơ thể, Virus sẽ phát triển trong máu và sẵn sàng truyền qua cho bất cứ người phụ nữ nào giao hợp với người đàn ông này. Đây là dịch bệnh lan truyền nhanh nhất và nguy hiểm nhất như cách lây truyền của căn bệnh thế kỷ HIV đã giết đi hàng chục triệu người trên thế giới mà đến nay vẫn chưa hoàn toàn chống lại một cách hữu hiệu.

Hôm Thứ Sáu 12/8/2016 vừa qua, Bộ trưởng Y Tế Hoa Kỳ Ana Rius đã đến thăm vùng lãnh thổ Puerto Rico thuộc Hoa Kỳ đã cho hay có thêm 1.914 vụ lây nhiễm Virus Zika chỉ trong vài tuần qua.

Bộ trưởng Y Tế Ana Rius cho hay tổng số các trường hợp bị bệnh Zika đã lên đến 10.690 người; kể cả 1.035 phụ nữ đang có thai. Zika được cảnh báo là gây ảnh hưởng đến sự biến dạng của các thai nhi khiến đầu bị teo. Bộ trưởng Rius nói rằng 90 người đã được đưa đến bệnh viện để điều trị căn bệnh do Virus Zika gây nên.

Trẻ sơ sinh bị mất gần hết hộp sọ do Virus Zika từ máu mẹ truyền qua ăn não

Theo thống kê chính thức, Tổng Y sĩ Hoa Kỳ Vivek Murthy dự đoán rằng từ đây đến cuối năm 2016, một phần tư trong tổng số 3,5 triệu cư dân Puerto Rico sẽ bị nhiễm Virus Zika. Vì vậy, Chính phủ Hoa Kỳ ngày Thứ Sáu 12/8/2016 đã công bố tình trạng khẩn cấp ở Puerto Rico trước sự lây nhiễm tràn lan của virus Zika.

Thống kê cho thấy rằng cứ 10 người bị nhiễm

Virus Zika thì có tới 8 người không có triệu chứng và do đó không đi bác sĩ. Vì tình trạng này nên sự lây nhiễm virus Zika qua đường tình dục là quá nhanh chóng vì không mấy ai biết để đề phòng.

Tình trạng khẩn cấp, theo yêu cầu của Thống đốc Alejandro Garcia Padilla của Puerto Rico, sẽ cho phép Hoa Kỳ phân bổ kinh phí khẩn cấp để phòng chống virus Zika tại Puerto Rico và triển khai nhân viên y tế.

Video: Brazil chống lại dịch bệnh Zika: <https://www.youtube.com/watch?v=VDH4QilWwig>

Puerto Rico ở đâu?

Puerto Rico, tên gọi chính thức là Thịnh vượng chung Puerto Rico (Estado Libre Asociado de Puerto Rico) là một vùng quốc hải thuộc chủ quyền của Hoa Kỳ nhưng chưa được hợp nhất vào Hoa Kỳ. Puerto Rico nằm ở phía đông bắc vùng biển Caribbean, phía đông nước Cộng hòa Dominicana và phía tây Quần đảo Virgin. Lãnh thổ Puerto Rico bao gồm một quần đảo trong đó bao gồm đảo chính Puerto Rico và nhiều đảo nhỏ hơn xung quanh, lớn nhất là các đảo Vieques, Culebra và Mona. Trong nhóm 4 đảo Đại Antilles (bao gồm các đảo Cuba, Hispaniola, Jamaica và Puerto Rico), Puerto Rico là hòn đảo có diện tích nhỏ nhất nhưng lại đứng thứ ba về dân số. Tính đến năm 2014, dân số của Puerto Rico theo Census là 3.548 người.

Lịch sử của đất nước Puerto Rico bắt đầu với những cộng đồng da đỏ bản địa, trong đó người Taino có một nền văn hóa khá phát triển và chiếm ưu thế tại hòn đảo trong thời gian dài. Năm 1493, Christopher Columbus (Kha-Luân-Bố) đặt chân đến Puerto Rico trong chuyến hành trình thứ hai đến Tân thế giới. Hòn đảo này nhanh chóng được sáp nhập thành một thuộc địa của Đế chế Tây Ban Nha và những người dân da đỏ Taino dần dần bị tiêu diệt và thay thế bởi người châu Âu da trắng và các nô lệ da đen đến từ châu Phi.

Trong cuộc chiến tranh Mỹ-Tây Ban Nha 1898, Mỹ chiếm đảo Puerto Rico làm thuộc địa. Ngày nay Puerto Rico là một nhà nước cộng hòa tồn tại dưới hình thức lãnh thổ thịnh vượng chung và chưa được hợp nhất chính thức vào nước Mỹ. Người dân Puerto Rico có chính phủ riêng và có một Thống Đốc. Vị đương kim Thống đốc là Alejandro Garcia Padilla.

Cư dân Puerto Rico không có quyền bầu phiếu (non-voting resident commissioner) tại Quốc hội Hoa Kỳ. Tất cả người Puerto Rico đều là công dân Hoa Kỳ. Tuy nhiên người Puerto Rico không được tham gia bầu cử tổng thống Hoa Kỳ tại chính Puerto Rico nhưng họ có quyền bầu cử hay tranh cử tại bất cứ tiểu bang nào của Hoa Kỳ mà họ đến cư ngụ. Puerto Rico là một quần đảo du lịch tuyệt vời của thế giới và là nơi sẽ lan truyền Virus Zika đi mọi miền trên toàn trái đất.

Virus Zika làm teo não các bào thai. Trái: Não bình thường. Phải: Não bị teo do Virus Zika

Virus Zika là gì?

Virus Zika (ZIKV) là một virus RNA (arbovirus) thuộc chi Flavivirus, họ Flaviviridae, lây truyền chủ yếu qua vết cắn của muỗi Aedes bị nhiễm. Tên của virus lấy tên từ khu rừng Zika, gần hồ Victoria ở Uganda, nơi đầu tiên phân lập vào năm 1947. Virus Zika có liên quan đến bệnh sốt xuất huyết, sốt vàng da, viêm não Nhật Bản, và West Nile virus. Virus Zika đã có mặt ở khu vực nhiệt đới của châu Á và châu Phi từ năm 1950. Đây là virus mới nổi, chịu trách nhiệm cho một số dịch bệnh: năm 2007 trên đảo Yap, liên bang Micronesia, sau đó lan về phía đông qua Thái Bình Dương đến Polynesia thuộc Pháp, tiếp đến đảo Phục Sinh; đến 2015 qua Trung Mỹ, vùng Caribbean, và Nam Mỹ, nơi sốt Zika đã đạt đến cấp đại dịch. Các trường hợp đầu tiên được phát hiện ở Brazil; quốc gia này đang bị ảnh hưởng nặng nhất với hơn 1.500.000 trường hợp (0,72% dân số Brazil).

Virus Zika xác định qua phát hiện bộ gen bằng PCR. Đến nay bệnh do Zika gây nên chưa có thuốc điều trị đặc hiệu và chưa có vắc xin phòng bệnh vì vậy diệt vec-tơ truyền bệnh với sự tham gia tích cực của cộng đồng là biện pháp hiệu quả nhất trong phòng chống bệnh Zika.

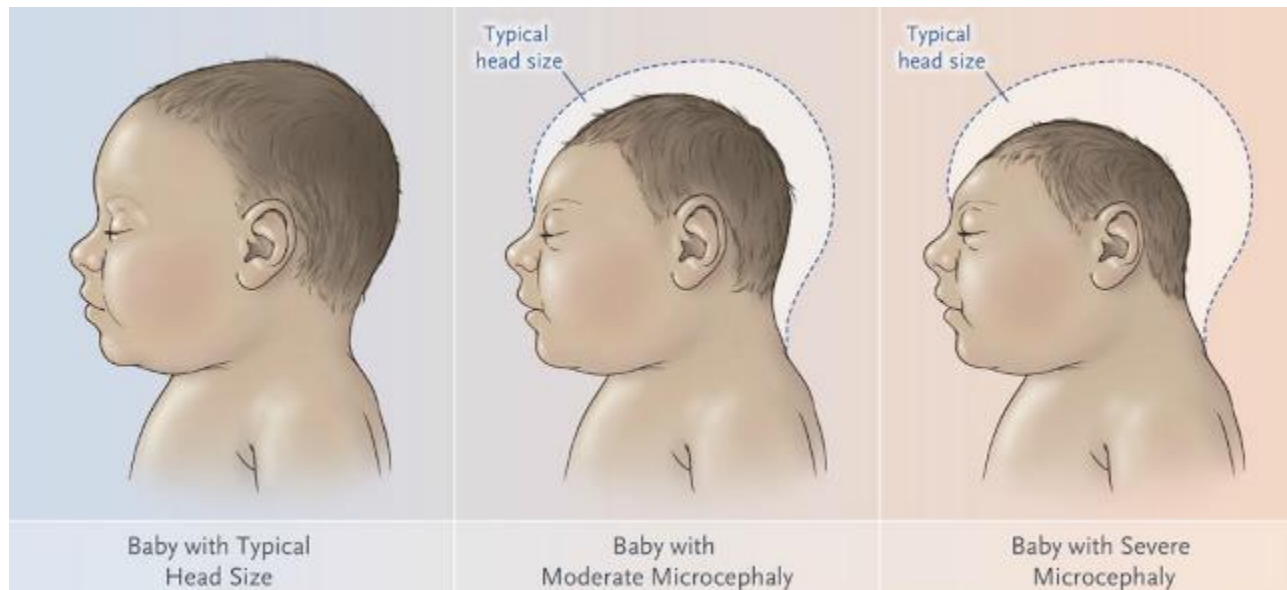
Đợt nhiễm virus Zika được gọi là sốt Zika, thường không có hoặc chỉ có triệu chứng nhẹ, tương tự như dạng rất nhẹ của bệnh sốt xuất huyết. Zika có thể lây từ bà mẹ qua thai nhi. Điều này có thể dẫn đến tật đầu nhỏ ở trẻ sơ sinh và các biến chứng não nghiêm trọng khác. Người lớn có thể nhiễm Zika, hiếm khi dẫn đến hội chứng Guillain Barre - hội chứng tổn thương thần kinh có thể gây liệt.

Muỗi truyền Virus Zika qua cho người hay súc vật và lưu truyền suốt đời

Vào tháng Giêng năm 2016, Trung tâm Kiểm soát và Phòng ngừa Dịch bệnh Hoa Kỳ (CDC) đã ban hành hướng dẫn du lịch các nước bị ảnh hưởng, bao gồm cả việc sử dụng các biện pháp phòng ngừa tăng cường, và hướng dẫn cho phụ nữ mang thai bao gồm xem xét hoãn các chuyến đi du lịch. Chính phủ một số nước và các cơ quan sức khỏe trên thế giới cũng đưa ra cảnh báo du lịch tương tự, trong khi Colombia, Cộng hòa Dominica, Ecuador, El Salvador, và Jamaica khuyên phụ nữ trì hoãn việc mang thai cho đến khi được biết rõ về những nguy cơ có thể giảm bớt.

Vào ngày 1 tháng 2 năm 2016, Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) ban bố tình trạng Khẩn cấp Y tế Công cộng Quốc tế về virus Zika, sau khi tham khảo ý kiến từ các chuyên gia hàng đầu về dịch tễ học, y tế công cộng và bệnh truyền nhiễm từ khắp thế giới tại một cuộc họp của Ủy ban khẩn cấp y tế quốc tế thuộc WHO.

So sánh não bình thường (trái), nhiễm Zika nhẹ (giữa), nhiễm Zika nặng (phải)

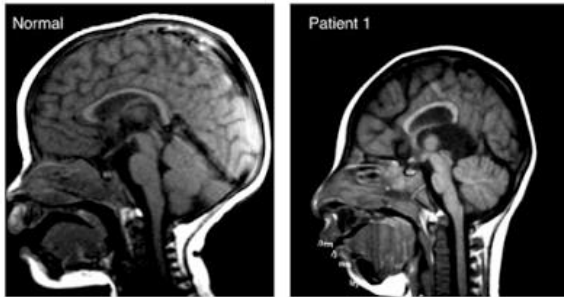
Virus Zika đã lây hơn 70 quốc gia và vùng lãnh thổ, trong đó có 57 quốc gia và vùng lãnh thổ tiếp tục có sự lây truyền của virus Zika do muỗi truyền, khiến nguy cơ xảy ra dịch là rất lớn. Tổ chức này cảnh báo dịch Zika có thể diễn biến tồi tệ hơn trước khi được kiểm soát và khuyến cáo người dân thực hiện các biện pháp chống muỗi và tránh bị muỗi đốt.

Virus Zika thuộc Flaviviridae và chi Flavivirus, và do đó có liên quan đến bệnh sốt xuất huyết, sốt vàng da, viêm não Nhật Bản và West Nile virus. Virus lây truyền cho người qua vec tơ trung gian là muỗi cái *Aedes aegypti*, dân gian gọi là muỗi vằn. Muỗi này rất thích đốt người, hút máu ban ngày cao điểm vào sáng sớm và chiều tối. Ngoài ra cũng có một số dòng muỗi cùng chi với *Aedes aegypti* như *A. africanus*, *A. apicoargenteus*, *A. furcifer*, *A. hensilli*, *A. luteocephalus* và *A. vitattus* cũng có thể lan truyền virus. Sau khi hút máu người hay động vật có chứa virus Zika, thời gian cần thiết để cho virus phát triển trong muỗi là khoảng 10 ngày, sau đó muỗi có khả năng truyền virus Zika cho người hoặc động vật khác khi hút máu và có thể truyền bệnh suốt đời. Một cá thể muỗi nhiễm virus Zika có thể truyền virus cho các thế hệ muỗi con cháu. Ổ chứa tự nhiên của virus Zika là các loài linh trưởng và một số loài gặm nhấm.

Sự phân bố muỗi *Aedes aegypti* được đánh giá là rộng lớn nhất từng được ghi nhận, hầu như loài muỗi này đã có mặt ở hầu các châu lục, bao gồm Bắc Mỹ và các ngoại vi của châu Âu. Các chuyến tàu hàng hải, máy bay và du khách, thương nhân buôn bán nước này qua nước khác là phương tiện lan truyền Virus Zika nhanh chóng đến khắp thế giới.

Virus Zika lây truyền qua máu và đường Tình dục:

Ngoài lây truyền qua muỗi đốt là con đường chủ yếu, còn nhiều đường lây truyền khác có thể làm truyền virus Zika như lây truyền từ mẹ sang thai nhi, lây truyền qua quan hệ tình dục. ARN của virus Zika cũng đã được phát hiện trong máu, nước tiểu, tinh dịch, dịch não tủy, nước ối và sữa của các bệnh nhân nhiễm virus Zika.

X-Ray não trẻ bình thường (trái) và trẻ bị Zika teo sọ

Lây truyền qua con đường tình dục là đáng ngại hơn cả. Virus Zika có thể được truyền từ một người đàn ông cho các đối tác tình dục của họ hay ngược lại từ một phụ nữ lây truyền cho người đàn ông khi giao hợp tình dục. Tính đến tháng 4 năm 2016 phương thức lây truyền này đã ghi nhận ở sáu quốc gia gồm Argentina, Chile, Pháp, Ý, New Zealand và Hoa Kỳ trong đợt dịch bệnh năm 2015.

Năm 2009, Brian Foy, một nhà sinh học tại Đại học bang Colorado đã truyền vi rút Zika sang vợ của ông qua đường tình dục. Ông trước đó đã đến thăm Senegal để nghiên cứu về muỗi, và đã bị muỗi cắn vài lần. Một vài ngày sau khi trở về Mỹ, ông cảm thấy bị bệnh, được xác định rằng đó là một căn bệnh gây ra bởi virus Zika, sau khi có quan hệ tình dục không an toàn với người vợ của mình. Sau đó, bà ta đã phát triển các triệu chứng của bệnh Zika như nhạy cảm quá mức với ánh sáng. Brian Foy là người đầu tiên được biết đã truyền virus Zika từ muỗi qua đường tình dục sang một người khác là vợ của ông.

Một người đàn ông tại Texas (Mỹ) được phát hiện nhiễm virus Zika do quan hệ với một nữ bệnh nhân vừa trở về từ vùng dịch ở Venezuela. Thông tin được Trung tâm Kiểm soát và Phòng tránh Dịch bệnh Mỹ (CDC) xác nhận ngày 2/2/2016. Đây là trường hợp lây nhiễm qua đường tình dục đầu tiên được xác định tại Mỹ do một phụ nữ truyền cho một người đàn ông qua đường tình dục.

Tổ chức Y tế thế giới (WHO) ngày 3/2/2016 đã bày tỏ sự quan ngại về báo cáo xác nhận ca virus Zika lây truyền qua đường tình dục tại Mỹ và kêu gọi tiến hành điều tra thêm đối với loại virus Zika này đang gây teo não ở trẻ sơ sinh.

Các nhà khoa học đưa ra cảnh báo rằng Zika có thể tồn tại trong tinh trùng của người đàn ông, tuy nhiên người ta vẫn chưa biết nó sẽ sống được bao lâu và khi nào nó sẽ bị lây nhiễm khi quan hệ tình dục. Trong khi chờ đợi, CDC khuyên những người đàn ông trở về từ các vùng có bệnh do Virus Zika hãy tạm ngưng quan hệ tình dục hoặc sử dụng bao cao su trong một thời gian càng lâu càng tốt trong khi xét nghiệm máu.

Hạnh Dương dịch và tổng hợp